

VERSETUL-CHEIE

*Mi-am pus inima să cunosc
înțelepciunea și să cunosc
prostia și nebunia. Dar am
înțeles că și aceasta este goană
după vânt.*

ECLESIASTUL 1:17

Deșertăciunea umblării după înțelepciune

Text: Eclesiastul 1:12-18

Ideea centrală: Înțelepciunea umană, fără raportarea la Dumnezeu, este deșertăciune. Ea promite mult, dar nu oferă mai nimic. În schimb, înțelepciunea lui Dumnezeu este glorioasă și aduce împlinire sufletească.

Scopul lecției: Plecând de la mărturia vieții lui Solomon, scopul acestei lecții este să ne ajute să înțelegem de ce înțelepciunea umană, fără a-L include pe Dumnezeu în ecuație, este zadarnică, o deșertăciune. În contrast, vom vedea cât de glorioasă este înțelepciunea lui Dumnezeu.

• Explicații exegetice și teologice

Pasajul studiat debutează cu o informație contextuală, relevantă pentru mesajul propriu-zis ce urmează să fie transmis. Solomon precizează că a fost împărat în Israel (1:12), ceea ce înseamnă că a beneficiat de o poziție de autoritate, dar și că a dispus de multă bogăție. Merită să amintim aici 2 Cronici 1:15 – *Împăratul a făcut argintul și aurul tot atât de obișnuite la Ierusalim ca pietrele, și cedrii tot atât de obișnuiți ca sicomorii care cresc în câmpie.*

De ce este important acest amănunt? Este notabil, fiindcă autorul ne dezvăluie unul din cele mai aventuroase proiecte în care s-a implicat: *Mi-am pus inima să cercetez și să adâncesc cu înțelepciune tot ce se întâmplă sub ceruri: iată o îndeletnicire plină de trudă la care supune Dumnezeu pe fiii oamenilor* (1:13). Să delimităm câteva observații structurate în două secțiuni majore: I. Cercetarea tuturor lucrurilor cu înțelepciune (1:12–15) și II. Rezultatele (evaluarea) acestui proiect (1:16–18).

I. Cercetarea tuturor lucrurilor cu înțelepciune

1. Autorul intenționează să investigheze cu înțelepciune realitatea „de sub ceruri”.

Nu avem nicio îndoială că Solomon a dispus de înțelepciune, astfel că dorința lui a fost una realistă. Ne amintim mărturia Vechiului Testament în această privință: *Dumnezeu a zis lui Solomon: „Fiindcă dorința aceasta este în inima ta, fiindcă nu ceri nici bogății, nici averi, nici slavă, nici moartea vrăjmașilor tăi, nici chiar o viață lungă, ci ceri pentru tine înțelepciune și pricepere ca să judeci pe poporul Meu, peste care te-am pus să domnești, înțelepciunea și priceperea îți sunt date. Îți voi da, pe deasupra, bogății, averi și slavă, cum n-a mai avut niciodată niciun împărat înaintea ta și cum nici nu va mai avea după tine.”* (2 Cronici 1:11, 12). Înțelegem, așadar, că Solomon a putut investiga „ce se întâmplă sub soare” într-un mod sistematic și în profunzime.

2. Autorul dorește să cerceteze tot ce se întâmplă în lume.

Investigația nu a fost marcată doar de profunzime, ci și de *anvergură*. În acest punct este notabilă poziția și bogăția lui Solomon. Împăratul a putut să consulte cele mai importante scrieri ale vremii, s-a angajat în relații internaționale, a zidit edificii impresionante, a explorat luxul și divertismentul etc. Practic, Solomon chiar a avut posibilitatea să încerce și să testeze orice exista pe pământ în vremea lui.

3. Există o anumită *trudă* în încercarea de a cunoaște și de a experimenta toate plăcerile din lume.

Cu alte cuvinte, orice lucru din lume, indiferent cât de plăcut este acesta – inclusiv înțelepciunea –, este legat simbiotic de un sentiment al insatisfacției, de o *trudă* existențială, de un zbcium al sufletului. Observația aceasta deschide drumul pentru unul dintre moto-urile cărții Ecclesiastul: *Am văzut tot ce se face sub soare; și iată că totul este deșertăciune și goană după vânt!* (1:14).

4. Există situații implacabile în această lume: *Ce este strâmb nu se poate îndrepta, și ce lipsește nu poate fi trecut la număr.*

Unii comentatori (K. Gallig) sunt de părere că „ce este strâmb” se referă la spatele aplecat al oamenilor în vârstă, iar „ce lipsește” are în vedere pierderea din înălțime într-o astfel de situație. În orice caz, ținând seama de confruntarea continuă dintre *ideal* și *real*, autorul constată că unele lucruri pur și simplu nu se mai pot schimba în orizontul acestei vieți. Faptul acesta nu face decât să sporească frustrările celui care cercetează lumea și accentuează ideea de deșertăciune și goană după vânt. Bătrânețea și moartea sunt ireversibile în lumea aceasta.

II. Evaluări și lecții învățate de Solomon

1. În partea a doua a pasajului, Solomon face o serie de evaluări. El subliniază din nou faptul că investigațiile în care s-a angajat au fost făcute cu multă înțelepciune, cu o minte deschisă: Am zis în mine însumi: „Iată că am sporit și am întrecut în înțelepciune pe toți cei ce au stăpânit înaintea mea peste Ierusalim, și mintea mea a văzut multă înțelepciune și știință (1:16). Este interesant că autorul așază în aceeași ecuație a căutărilor atât înțelepciunea cât și prostia. Mi-am pus inima să cunosc înțelepciunea și să cunosc prostia și nebunia (1:17a). Cu alte cuvinte, înțelepciunea omenească în sine, fără o raportare la Dumnezeu, poartă alături umbra nebuniei. Sigur, nu trebuie să citim termenii precum „prostie” sau „nebunie” în cheia aptitudinilor intelectuale și a sănătății mintale. Mai degrabă, în literatura

poetică și cea de înțelepciune se rețin valențele morale ale unor astfel de termeni (vezi Psalmul 14:1).

Un om care caută înțelepciunea umană fără să se raporteze la existența lui Dumnezeu poate să ajungă într-o trăire imorală și idolatră. Acest lucru se întâmplă din pricină că înțelepciunea umană poate să devină un fel de „idol” care îl absolvă pe om de responsabilitatea morală. Noul Testament confirmă aceste observații: *S-au fălit că sunt înțelepți, și au înnebunit; și au schimbat slava Dumnezeului nemuritor într-o icoană care seamănă cu omul muritor, păsări, dobitoace cu patru picioare și târătoare.* (Romani 1:22, 23).

2. Mai mult, înțelepciunea umană fără Dumnezeu este o deșertăciune, fiindcă aceasta, în loc să ofere împlinire și bucurie, aduce mai degrabă durere și necaz: *Căci unde este multă înțelepciune este și mult necaz, și cine știe multe are și multă durere* (1:18). Durerea despre care vorbește aici poate fi înțeleasă atât ca *proces*, cât și ca *rezultat* al eforturilor omenești de a înțelege lucrurile care formează țesătura vieții umane. Într-adevăr, încercarea de a cunoaște toate lucrurile din lume presupune multă trudă (1:13), multă energie și resurse. Totodată, rezultatele acestor demersuri sunt și ele, adeseori, dureroase. În ce sens? În sensul că înțelepciunea umană nu aduce împlinire sufletească (1:17b) și, mai mult, este caracterizată de multe limite. Pur și simplu, nu putem înțelege lumea și lucrările lui Dumnezeu, dacă ne rezumăm la înțelepciunea umană. Acesta este un adevăr care ne explică de ce, fără Dumnezeu, înțelepciunea umană produce frustrare.

3. Oricât de înțelepți suntem, niciodată nu putem cunoaște tot ce se poate cunoaște. Suntem limitați *cantitativ*, ca să spunem așa: *Orice lucru El îl face frumos la vremea lui; a pus în inima lor chiar și gândul veșniciei, măcar că omul nu poate cuprinde, de la început până la sfârșit, lucrarea pe care a făcut-o Dumnezeu.* (Ecclesiastul 3:11)

4. Oricât de înțelepți suntem, nu putem pricepe profunzimea lucrărilor lui Dumnezeu. Suntem limitați și *calitativ*: *Toate acestea le-am cercetat cu înțelepciune. Am zis: „Mă voi înțelepți.” Dar înțelepciunea a rămas departe de mine. Cu mult mai departe decât era mai înainte, și ce adâncă! Cine o va putea găsi?* (Ecclesiastul 7:23–24). De asemenea: *Când mi-am pus*

inima să cunosc înțelepciunea și să mă uit cu băgare de seamă la truda pe care și-o dă omul pe pământ – căci omul nu vede somn cu ochii, nici zi, nici noapte – am văzut atunci toată lucrarea lui Dumnezeu, am văzut că omul nu poate să pătrundă ce se face sub soare; oricât s-ar trudi el să cerceteze, tot nu va putea afla; și chiar dacă înțeleptul ar zice că a ajuns să înțeleagă, tot nu poate să găsească. (Ecclesiastul 8:16, 17).

Concluzia este că „sub soare”, dar fără Dumnezeu, nimic nu are sens. Nici măcar ceva atât de nobil și promițător precum înțelepciunea umană nu poate alunga din sufletul omului sentimentul de deșertăciune și goană după vânt. Refugiul în înțelepciunea umană, iar nu în Dumnezeu poate să ducă la nebunie spirituală, la mândrie, independență de Dumnezeu și idolatrie. După cum există o parte întunecată a lunii, tot astfel există o parte întunecată a înțelepciunii umane, care iese la lumină atunci când omul nu crede în Dumnezeu.

Aplicații

1. Raportarea la crucea lui Hristos este modul în care poți evalua calitatea înțelepciunii: *dar noi propovăduim pe Hristos cel răstignit, care pentru iudei este o pricină de poticnire, și pentru Neamuri, o nebunie; dar pentru cei chemați, fie iudei, fie greci, este puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu.* (1 Corinteni 1:23, 24) Indiferent cât de sofisticată cultural și intelectual este o persoană, adevărata măsură a înțelepciunii este dată de raportarea la crucea lui Hristos. Poți să verifici dacă ai parte de înțelepciunea lui Dumnezeu, în măsura în care crezi și te încrezi în jertfa lui Hristos.

2. Adevărata înțelepciune nu este o simplă chestiune teoretică – ea se manifestă la nivel practic, în cotidian: *Cine dintre voi este înțelept și priceput? Să-și arate, prin purtarea lui bună, faptele făcute cu blândețea înțelepciunii! Dar, dacă aveți în inima voastră pizmă amară și un duh de ceartă, să nu vă lăudați și să nu mințiți împotriva adevărului.* (Iacov 3:13, 14) Dacă ești o persoană înțeleaptă, nu vei face din această lume miza întregii tale vieți. În consecință, vei putea fi o persoană răbdătoare, blândă,

nerăzbunătoare și nepripită. Modul în care trăiești în relațiile zilnice arată cât de mult se manifestă înțelepciunea divină în viața ta.

3. Învață din experiența lui Solomon. Cunoașterea multor lucruri și experimentarea din plin a vieții nu îți vor aduce împlinirea mult căutată. Solomon a fost înțelept și bogat, dar ajunge la concluzia că „totul este deșertăciune”. Nici cărțile, nici cariera, nici faima, nici divertismentul nu te pot împlini cu adevărat. Doar Hristos poate.

4. Acceptă faptul că suntem limitați în cunoaștere. Realitatea este mai complexă decât putem pricepe noi, oamenii. Acesta este motivul pentru care ne bazăm pe revelația lui Dumnezeu. Nu te lăsa sedus și amăgit de așa-numitele „teorii științifice” împotriva existenței lui Dumnezeu. Ele sunt mai mult *teorii* decât *științifice* și, în plus, sunt marcate de amprenta reducționismului.

5. Fii o persoană biblică și realistă. Unele lucruri din lumea aceasta vor fi îndreptate doar la revenirea Domnului Isus. Nu poți schimba lumea, dar poți aduce o schimbare acolo unde Dumnezeu te-a așezat.

Întrebări pentru discuții

- Poate un creștin să valorizeze ceva din ceea ce numim „înțelepciune umană”?
- Ce diferențe sunt între înțelepciunea umană și înțelepciunea firească/drăcească?
- În ce mod crucea lui Hristos ne dezvăluie înțelepciunea lui Dumnezeu?
- De ce înțelepciunea de sus este contraintuitivă pentru omul neregenerat spiritual?

.....
autor: Costel Ghioancă, *pastor, Biserica Baptistă „Adonai” București*
costelghioanca@yahoo.com © 0745 841 910
.....